

**Міністерство освіти і науки України
Запорізький національний університет**

НОВА ФІЛОЛОГІЯ

Збірник наукових праць

№ 101

Видавничий дім
«Гельветика»
2026

Друкується за рішенням Вченої ради Запорізького національного університету
(Протокол № 10 від 31 березня 2026 р.).

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор: **Приходько Ганна Іллівна**, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри англійської філології та лінгводидактики, Запорізький національний університет, Україна.

Члени редакційної колегії:

Залужна Марина Володимирівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології та лінгводидактики, Запорізький національний університет, Україна.

Капанов Ян Васильович, доктор філологічних наук (Україна) / габілітований доктор (мовознавство) (Польща), професор, Економіко-гуманітарний університет у Варшаві, Республіка Польща, постдокторант, Університет Оулу, Фінляндія.

Козлова Тетяна Олегівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри англійської філології та лінгводидактики, Запорізький національний університет, Україна.

Лазебна Наталія Валеріївна, доктор філологічних наук (Україна) / габілітований доктор (мовознавство) (Німеччина), доцент, доцент центру викладання та навчання, Вюрцбурзький університет імені Юліуса-Максиміліана, Німеччина.

Ланчаріч Даніел, PhD з філології, професор, професор кафедри англійської та американістики, Університет імені Я. Коменського, Словаччина.

Осовська Ірина Миколаївна, доктор філологічних наук, професор, професор, проректор з науково-педагогічної роботи, міжнародної та гуманітарної діяльності, Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича, Україна.

Тупахіна Олена Володимирівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри німецької філології, перекладу та світової літератури, проректор з науково-педагогічної роботи, міжнародної та проектної діяльності, Запорізький національний університет, Україна.

Уберман Агнешка, PhD з філології, доцент, доцент Коледжу гуманітарних наук, директор Інституту сучасних мов, Університет Жешува, Республіка Польща.

Урбанавічене Йоліта, PhD з філології, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник дослідницького центру літературної мови, Інститут литовської мови, Литва.

Адреса редакційної колегії: 69002, Запоріжжя, ЗНУ, вул. Університетська, 66а, корп. 2, ауд. 324.

E-mail: editor@novafilolohiia.zp.ua. Веб-сайт збірника: <http://novafilolohiia.zp.ua>

Н72 Нова філологія. Збірник наукових праць. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2026. № 101. 300 с.

ISSN 2414-1135

DOI <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2026-101>

До збірника увійшли статті, присвячені актуальним проблемам когнітивного, зіставного мовознавства, дискурсивної лінгвістики, перекладознавства, лінгвосинергетики тощо. Результати досліджень висвітлюються переважно з позицій новітніх наукових підходів, що є характерними для філологічної думки початку ХХІ століття. Для філологів: науковців, викладачів, аспірантів, магістрантів та студентів старших курсів.

Міжнародна індексація: Index Copernicus, ERIH PLUS.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

На підставі Наказу Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) збірник включено до Переліку наукових фахових видань України категорії «Б» у галузі філологічних наук (В11 – Філологія).

Періодичність виходу: 4 рази на рік.

Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа: Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 2607 від 29.08.2024 року. Ідентифікатор медіа: R30-05412

Суб'єкт у сфері друкованих медіа – Запорізький національний університет (вул. Університетська, буд. 66, м. Запоріжжя, 69600, znu@znu.edu.ua, тел. +38 (061) 228-75-08).

УДК 80(082)

ЗМІСТ

Avksentieva G. A. <i>NEO-MODERNISM AND METAMODERNISM: THE RETURN OF FORMAL EXPERIMENTATION IN TWENTY-FIRST CENTURY BRITISH FICTION</i>	9
Андрєєва І. О., Макєєва М. М., Шиянова М. В. <i>ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ПОБУТОВОЇ ЛЕКСИКИ В ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ ШАРЛОТТИ БРОНТЕ “JANE EYRE”</i>	15
Andrianov D. V., Holod V. M. <i>SEMANTIC HOMONYMY OF HANJA-BASED COMPOUNDS IN CONTEMPORARY KOREAN TRANSLATION STRATEGIES</i>	22
Береговенко Н. С., Рєзнік В. Г., Цвид-Гром О. П. <i>ЕТИМОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СИНОНІМІЧНИХ РЯДІВ ПРИКМЕТНИКІВ РОЗМІРУ ЗІ ЗНАЧЕННЯМ «МАЛА ВЕЛИЧИНА» ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОПОВНЕННЯ</i>	30
Бєхта І. А. <i>АНТРОПОЦЕНТРИЧНИЙ ВЕКТОР ДОСЛІДЖЕННЯ МОНОМОДАЛЬНОГО ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ В ДОБУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ</i>	38
Богуславський С. С. <i>КОГНІТИВНО-ДИСКУРСИВНІ МЕХАНІЗМИ АКТУАЛІЗАЦІЇ САКРАЛЬНОГО ЗНАННЯ В СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКОМОВНІЙ ЛЮТЕРАНСЬКІЙ ПРОПОВІДІ: ФРЕЙМОВА ТА НАРАТИВНА ПЕРСПЕКТИВА</i>	46
Buhrü A. S. <i>INTERMEDIAL ALLUSIONS AND THE TRANSLATION OF CULTURAL CODES IN IRIS MURDOCH'S NOVEL “THE SACRED AND PROFANE LOVE MACHINE”</i>	56
Бялик В. Д., Лелет П. Р., Щєрбина С. М. <i>ІДІОМАТИЧНИЙ ПРОСТІР КОНЦЕПТУ LOVE/КОХАННЯ У ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ: ЛІНГВОКОГНІТИВНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТИ</i>	63
Василина Р. С. <i>ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ КОНСТРУЮВАННЯ ДЕТЕКТИВНОГО НАРАТИВУ В ПІЗНЬОМУ РОМАНІ АГАТИ КРІСТІ “НЕМЕЗИДА” (1971)</i>	73
Вєнжинович Н. Ф., Сабашош І. В. <i>ЛІНГВОКОГНІТИВНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФРАЗЕМИКИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ДУХОВНОГО СВІТУ УКРАЇНЦІВ</i>	82
Висоцька Т. М. <i>СУЧАСНІ ВИМІРИ ТЕРМІНА</i>	89
Горак І. Р. <i>ВЕРБАЛІЗАЦІЯ МОТИВУ ГОРЮВАННЯ: ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ ТА СИНОНІМІЧНІ РЯДИ У ЛІРИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПОЕТІВ ДОБИ МОДЕРНУ (НА МАТЕРІАЛІ ЛІРИКИ Т. ГАРДІ, А. Е. ГАУСМЕНА, Р. БРІДЖЕСА ТА І. ФРАНКА)</i>	97
Hurhish A. V. <i>ORIENTALIST BIASES IN BRITISH NEWS DISCOURSE: A LEXICAL-THEMATIC ANALYSIS OF REPRESENTATIONS OF MIDDLE EAST MIGRANTS</i>	104
Довженко І. В., Дячук Л. С., Білоус Н. П. <i>СЕМАНТИЧНА ЕВОЛЮЦІЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ЛЕКСИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЇ</i>	111
Dubrovskaya-Tomchenko Ye. V. <i>EKPHRASIS IN DETECTIVE FICTION: FIVE LITTLE PIGS BY AGATHA CHRISTIE</i>	120
Zapolskykh S. P., Zhadlenko Yu. Yu., Berezhna M. V. <i>LINGUOSTYLISTIC AND PRAGMATIC FEATURES OF TRANSLATING D. TRUMP'S AND J. BIDEN'S SPEECHES INTO UKRAINIAN (BASED ON ADDRESSES FROM 2019–2025)</i>	127

ЕТИМОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СИНОНІМІЧНИХ РЯДІВ ПРИКМЕТНИКІВ РОЗМІРУ ЗІ ЗНАЧЕННЯМ «МАЛА ВЕЛИЧИНА» ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОПОВНЕННЯ

Береговенко Н. С.

*асистент кафедри романо-германської філології та перекладу
Білоцерківський національний аграрний університет
пл. Соборна 8/1, Біла Церква, Київська область, Україна
orcid.org/0000-0001-8279-0613
nataliia.berehovenko@btsau.edu.ua*

Резнік В. Г.

*старший викладач кафедри романо-германської філології та перекладу
Білоцерківський національний аграрний університет
пл. Соборна 8/1, Біла Церква, Київська область, Україна
orcid.org/0000-0001-6007-152X
vit.gr.rez@gmail.com*

Цвид-Гром О. П.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри філології, педагогіки та методики викладання
Білоцерківський національний аграрний університет
пл. Соборна 8/1, Біла Церква, Київська область, Україна
orcid.org/0000-0003-4348-9398
tavidgrom@gmail.com*

Ключові слова: параметр, прикметник, етимологія, семантика, синонімічний ряд, лексико-семантична група, експресивність, запозичення.

Наукова розвідка має на меті розглянути етимологічні основи синонімічних рядів (СР) параметричних прикметників із значенням «мала величина». Матеріалом дослідження послугували дані, отримані з тлумачних, синонімічних і частотних словників таких як The Oxford English Dictionary, Webster's Collegiate Thesaurus, Webster's New Dictionary of Synonyms, Crabb G. Crabb's English Synonyms, Roget's Thesaurus of Synonyms and Antonyms та інших. У статті досліджено лексико-семантичну групу прикметників із значенням «мала величина», представлену через синонімічні ряди. Показано, що формування цієї групи відбувалося протягом століть і включає як споконвічні прикметники, так і запозичені одиниці. Споконвічні прикметники становлять 35,7% досліджуваного матеріалу і походять із загальноіндоєвропейських коренів, германської гілки або мають невідоме походження. Більшість із них утворені за допомогою суфіксальної деривації та морфемного комбінування, а рідкісні кореневі слова з'являються самостійно. Прикметники можуть входити до різних синонімічних рядів і набувати лексико-семантичного значення «мала величина» лише на певному етапі розвитку. Мотивація форми таких прикметників у деяких випадках прозора, у інших — складна або невизначена, що характерно для найдавніших кореневих слів. Значну роль у поповненні групи відіграють запозичення зі скандинавської, латинської та французької мов, які складають 64,3% досліджуваних прикметників. Час появи окремих лексико-семантичних варіантів визначено за даними The Oxford English Dictionary. Отримані результати демонструють, що розвиток цієї ЛСГ є результатом історичних процесів, активного словотворення та мовних

запозичень, що дозволяє простежити закономірності формування прикметників розміру в англійській мові. У роботі уточнено критерії віднесення прикметників до відповідної лексико-семантичної групи з урахуванням їхніх лексико-семантичних варіантів. Проаналізовано співвідношення між етимологічним походженням лексем і характером їх функціонування в межах синонімічних рядів. Результати дослідження поглиблюють уявлення про системну організацію параметричної лексики сучасної англійської мови.

ETYMOLOGICAL BASES OF SYNONYMIC SERIES OF DIMENSION ADJECTIVES AND THEIR ENRICHMENT IN ENGLISH

Berehovenko N. S.

*Lecturer at the Department of Romano-Germanic Philology and Translation
Bila Tserkva National Agrarian University
Soborna square, 8/1, Bila Tserkva, Kyiv region, Ukraine
orcid.org/0000-0001-8279-0613
nataliia.berehovenko@btsau.edu.ua*

Reznik V. H.

*Senior Lecturer at the Department of Romano-Germanic Philology
and Translation
Bila Tserkva National Agrarian University
Soborna square, 8/1, Bila Tserkva, Kyiv region, Ukraine
orcid.org/0000-0001-6007-152X
vit.gr.rez@gmail.com*

Tsvyd-Hrom O. P.

*PhD in Philology, Associate Professor at the Department of Philology,
Pedagogy, and Teaching Methods
Bila Tserkva National Agrarian University
Soborna square, 8/1, Bila Tserkva, Kyiv region, Ukraine
orcid.org/0000-0003-4348-9398
tsvidgrom@gmail.com*

Key words: *dimension, adjective, etymology, synonym, semantics, synonymic series, lexical and semantic group, expressiveness, borrowing.*

This research aims to examine the etymological basis of synonymic series (SS) of adjectives of dimension with the meaning of “small size”. The research material consists of data obtained from explanatory, synonymic, and frequency dictionaries such as The Oxford English Dictionary, Webster’s Collegiate Thesaurus, Webster’s New Dictionary of Synonyms, Crabb G. Crabb’s English Synonyms, Roget’s Thesaurus of Synonyms and Antonyms, and others. The article examines the lexical-semantic group of adjectives with the meaning of “small size,” represented by synonymic series. It is shown that the formation of this group took place over centuries and includes both native adjectives and borrowed units. Native adjectives make up 35.7% of the material studied and come from common Indo-European roots, the Germanic branch, or have unknown origins. Most of them are formed by suffix derivation and morphological combination, and rare root words appear independently. Adjectives can belong to different synonymic series and acquire the lexical-semantic meaning of “small size” only at a certain stage of development. The motivation for the form of such adjectives is transparent in some cases, while in others it is complex or uncertain, which is characteristic of the most ancient

root words. Borrowings from Scandinavian, Latin, and French languages, which make up 64.3% of the adjectives studied, play a significant role in replenishing the group. The time of appearance of individual lexical-semantic variants is determined according to The Oxford English Dictionary. The results show that the development of this group is the result of historical processes, active word formation, and language borrowings, which allows us to trace the patterns of formation of adjectives of dimension in English. The study refines the criteria for including adjectives in the relevant lexical-semantic group, taking into account their lexical-semantic variants. It analyses the relationship between the etymological origin of the lexemes and their functioning within synonymic series. The results contribute to a deeper understanding of the systemic organisation of adjectives of dimension in modern English.

Постановка проблеми. Простір і час – це фундаментальні поняття мови і мислення, форми існування матерії. **Предметом** дослідження в даній статті є параметричні прикметники зі значенням «мала величина». **Об'єктом дослідження** є лексико-семантична група прикметників англійської мови зі значенням «мала величина». При дослідженні просторових прикметників автори виходять з того, що мова як найважливіший засіб людського спілкування відноситься до системних утворень, що мають свою власну структуру, яка, в свою чергу, являє собою певний устрій, організацію, впорядкованість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що прикметники розміру є об'єктом значної уваги вітчизняних мовознавчих студій. Дослідження параметричних прикметників розміру проводилися як на матеріалі різних мов, так і з урахуванням різних аспектів їх вивчення. Зокрема, вчені аналізували структурно-семантичні особливості прикметників розміру (В. В. Архелюк, Г. Н. Гумовська, Н. І. Дзеньдзюра, В. В. Жукова, О. В. Соловійова, Т. Гівон), їх парадигматичні та синтагматичні характеристики (В. В. Архелюк, В. В. Левицький, Д. Болінджер), закономірності сполучуваності (А. Ф. Андрусь, В. В. Архелюк, Г. М. Пахолок), а також синонімію та антонімію (Г. В. Аксьонова-Пашковська, О. В. Бублик, С. П. Денисова) [Береговенко, Резнік, 2025, с. 50].

Актуальність дослідження продиктована необхідністю більш детального аналізу системних зв'язків і системної організації в межах синонімічних рядів як важливих груп у лексичному складі англійської мови і, відповідно, прикметників із значенням розміру. Важливим видається комплексне вивчення лексики, семантичних особливостей і системних відносин з урахуванням того, що семантика мовних одиниць є формою вираження позамовного змісту.

Новизна дослідження полягає в тому, що, хоча окремі прикметники розміру були предметом досліджень, але загальна картина функціонально-семантичних характеристик цього пласту

лексики та його участі в побудові системи семантичних груп прикметників англійської мови не була детально розроблена. **Мета** роботи: довести, що синонімічні ряди прикметників із значенням розміру є закономірним явищем в англійській лексичній системі. Мета дослідження зумовила постановку таких конкретних завдань:

- 1) об'єднання лексичних одиниць у тематичні групи;
- 2) встановлення кількісних характеристик синонімічних рядів;
- 3) класифікація синонімів за походженням;
- 4) порівняння членів синонімічних рядів за джерелом запозичення.

Теоретична значимість дослідження полягає в тому, що воно робить внесок у подальше вивчення прикметників, зокрема – у розробку проблем як утворення прикметників, так і виділення найбільш продуктивних способів їх утворення. Вивчення лексики було здійснено на основі даних, отриманих з тлумачних, синонімічних, етимологічних і частотних словників. Приклади, що ілюструють основні принципи сполучуваності лексем, взяті з The Oxford English Dictionary [The Oxford English Dictionary, 1977], Webster's Collegiate Thesaurus [Webster's Collegiate Thesaurus, 1976], Webster's New Dictionary of Synonyms [Webster's New Dictionary of Synonyms, 1984]. Всього було проаналізовано 126 одиниць прикметників розміру зі значенням «мала величина». До лексико-семантичної групи прикметників зі значенням «мала величина» віднесено ті лексеми, у структурі значення яких зафіксовано сему "small size", "small amount", "insignificant degree" або їх семантичні модифікації. Критеріями віднесення прикметників до досліджуваної ЛСГ є:

- 1) наявність у словниковій дефініції прямої або вторинної семи малого розміру, незначності, обмеженості чи слабого ступеня прояву ознаки.
- 2) можливість входження прикметника до синонімічного ряду з домінантою *small*, *little*, *slight*, *minor* тощо.
- 3) Реалізація відповідного лексико-семантичного варіанта в контекстах, де актуалізується

кількісна, просторово-параметрична або інтенсивна ознака малої величини.

4) Враховувалося, що прикметники можуть входити до ЛСГ не в усіх своїх значеннях, а лише в одному з лексико-семантичних варіантів.

Виклад основного матеріалу. Лексико-семантична група (ЛСГ) прикметників із значенням «мала величина», представлена в даній статті синонімічними рядами, є результатом розвитку мовної системи протягом декількох століть. Певну частину цієї ЛСГ становить споконвічна лексика, представлена прикметниками: а) із загальними індоевропейськими коренями; б) що належать власне до германської гілки індоевропейської сім'ї мов, зареєстрованими в усіх або майже в усіх германських мовах; в) невідомого походження (Таблиця 1).

Прикметники із загальними індоевропейськими коренями – найдавніший пласт споконвічної лексики. Багато з них належать до основного словникового фонду. Такі прикметники, як *small* (маленький), *little* (маленький), *bony* (кістлявий, худий), *narrow* (вузький), *short* (короткий), *thin* (тонкий), *sparse* (худорлявий) та інші, за даними частотного словника Е. Л. Торндайка, І. Лорджа [Thorndike, Lorge, 1972], відносяться до найбільш вживаних. Їх частотність становить 100 і більше одиниць на мільйон слів.

Існує взаємозв'язок між частотністю слів і їх емоційно-оцінною характеристикою. Слова, що відносяться до нейтральної лексики (зокрема, доміанти синонімічних рядів), мають більш високу частотність, ніж емоційно забарвлені прикметники. Наприклад, прикметники *midget* (карликовий), *reedy* (тонкий), *lanky* (довготелесий) мають частотність два вживання на один мільйон, а прикметники *raw-boned* (худий, кістлявий), *spindle-shanked* (худий, на тонких ніжках), *starveling* (виснажений) взагалі не відзначені в частотному словнику [Ibidem].

Існує певний зв'язок між полісемією слова і його частотністю. Високочастотний прикметник *fine* (дрібний, тонкий) має 14 лексико-семантичних варіантів (ЛСВ), прикметник *short* (короткий) – 26.

Походження певної кількості слів залишається незрозумілим (Таблиця 1).

ЛСГ зі значенням «мала величина» складалася протягом кількох епох. Поява нового слова є результатом боротьби двох тенденцій – тенденції розвитку мови і тенденції її збереження. Однак для більш адекватного відображення, відтворення і закріплення нових ідей і понять мова змушена перебудовуватися, диференціюватися і породжувати нові одиниці. Стимулом створення нових імен прикметників є прагнення якомога повніше відобразити існуючі ознаки, явища і ніколи не

вичерпна жага експресії. Нові слова сприяють якісній зміні словника. Поява нового слова – це не механічне заповнення порожньої клітинки. Слово вступає у відносини зі своїми синонімами, з усіма компонентами відповідної ЛСГ, повністю або частково підпорядковується системі мови, бере участь у словотворенні [Линник, 1982, с. 15].

В англійській мові мало назв, що збереглися з найдавніших часів. Незначна кількість і зовсім нових назв. Так, аналізований матеріал показує, що є поодинокі випадки, коли слова вигадуються, тобто мають свого автора. Наприклад, автором прикметника *infinitesimal* (нескінченно малий) є німецький філософ Г. В. Лейбніц, а прикметника *Lilliputian* (крихітний) – Джонатан Свіфт [Klein, 1967].

Все нове в мові створюється індивідом, і це нововведення в подальшому поширюється, приймається або відкидається іншими членами суспільства. Випадки винаходу кореневих слів рідкісні, зазвичай це результат морфемного комбінування. Переважна більшість споконвічних прикметників даної ЛСГ поповнювалася в результаті афіксального словотворення (деривації), в основному за допомогою суфіксів:

- *-y*, наприклад, *bony* (кістлявий), *runty* (незначний), *weedy* (худий), *skinny* (худий) тощо; *-ed*, наприклад, *scrubbed* (незначний), *spindled* (витагнутий) тощо; *-ing*, наприклад, *starveling* (виснажений), *middling* (середній), *niggling* (дріб'язковий) тощо; *-ish*, наприклад, *dwarfish* (недорозвинений), *scrubbish* (нікчемний, низькорослий);

- *-kin*, наприклад, *manikin* (карликовий); за допомогою словотворення, наприклад, *wasp-waisted* (тонкий), *pettifogging* (дрібний, незначний), *spindle-shanked* (худий); конверсії, наприклад, *dwarf* (карликовий), *peanut* (дрібний) [Klein, 1967].

Частина досліджуваної ЛСГ поповнювалася за рахунок звукового символізму. Це ті слова, які в словнику мають позначку «of imitative origin». До них відносяться *baby* (невеликий), *pimping* (маленький), *flimsy* (тонкий як папір), *midget* (карликовий) та інші. Відсоток таких слів невеликий [Roget's Thesaurus of Synonyms and Antonyms, 1980].

Прикметники, що складають дану ЛСГ, входять до неї зазвичай лише в одному значенні, а не в усіх лексичних значеннях. Один прикметник може входити в різні синонімічні ряди. Перекладення, перенесення значення є одним із джерел поповнення лексики. Основний спосіб поповнення мови – це розвиток нових значень у наявних одиницях, а також конструювання нових слів за існуючими словотворчими моделями [Klein, 1967]. Структура значення прикметників не залишалася незмінною, вона змінювалася і

Споконвічні прикметники

Індосвропейське	Германське	Невідоме походження
<i>baby</i> (невеликий)	<i>bony</i> (кістлявий)	<i>skinny</i> (худий, кістлявий)
<i>dapper</i> (маленький, охайний)	<i>dinky</i> (маленький і красивий)	<i>tiny</i> (крихітний)
<i>lank</i> (високий, тонкий)	<i>dwarf</i> (карликовий)	
<i>lanky</i> (довготелесий, худий)	<i>dwarfish</i> (недорозвинений)	
<i>midget</i> (карликовий)	<i>ebb</i> (ослаблений)	
<i>narrow</i> (вузький)	<i>fimsy</i> (тонкий, як папір)	
<i>ready</i> (тонкий)	<i>ghostly</i> (схожий на тінь)	
<i>small</i> (маленький)	<i>little</i> (маленький)	
<i>spindly</i> (довгий і тонкий)	<i>Lilliputian</i> (крихітний)	
<i>spindled</i> (витагнутий)	<i>lean</i> (худий, схудлий)	
<i>spindling</i> (тонкий і високий)	<i>measly</i> (дрібний, підлий)	
<i>short</i> (короткий)	<i>middling</i> (середній)	
<i>shallow</i> (мілкий)	<i>paltry</i> (жалюгідний, нікчемний)	
<i>shoal</i> (мілководний)	<i>peanut</i> (дрібний)	
<i>starveling</i> (виснажений)	<i>pettifogging</i> (дрібний, незначний)	
<i>spare</i> (худорлявий)	<i>raw-boned</i> (худий, кістлявий)	
<i>thin</i> (тонкий)	<i>runt</i> (незначний)	
<i>twiggy</i> (тонкий, як гілочка)	<i>stingy</i> (скупий, обмежений)	
<i>wasp-waisted</i> (тонкий, з талією, як у оси талією)	<i>stringy</i> (худий, сухорлявий)	
	<i>spindle-shanked</i> (худий, на тонких ніжках)	
	<i>wee</i> (крихітний)	
	<i>weedy</i> (худий)	

вдосконалювалася. Лексико-семантичний варіант (ЛСВ) із значенням «мала величина» не був характерний для багатьох аналізованих прикметників спочатку, а з'явився лише на певному етапі розвитку. Можна визначити приблизний час появи того чи іншого ЛСВ за даними *The Oxford English Dictionary* [The Oxford English Dictionary, 1977].

Певна кількість споконвічних прикметників має прозору мотивацію. Це такі прикметники, як *bony* (кістлявий), *starveling* (виснажений), *raw-boned* (кістлявий), *spidery* (тонкий). Однак певна частина відрізняється незрозумілістю або просто відсутністю мотивації їх форми: *small* (маленький), *short* (короткий), *thin* (тонкий), *low* (низький), *wee* (крихітний), *brief* (короткий), *dapper* (маленький). Цей найдавніший пласт словникового складу піддавався настільки багаторазовим семантичним і фонетичним перетворенням, що відновити в чистому вигляді їх етимологічну структуру не представляється можливим [Roget's 11: the New Thesaurus, 1980].

Велика роль у поповненні прикметників розміру належить запозиченням. Всі виявлені запозичення відносяться до асимільованих. Для англійської мови запозичення є досить продуктивним прийомом номінації. У ЛСГ прикметників зі значенням «мала величина» частка запозичень становить 64,3% [Roget's 11: the New Thesaurus,

1980]. Певну частину аналізованої лексики складають скандинавські запозичення (Таблиця 2).

Існує генетична близькість скандинавської та англійської мов, спільність багатьох коренів. Іноді важко визначити, чи є слово споконвічним, чи прийшло в англійську мову як скандинавізм. Словники дають різне тлумачення етимології слова, іноді слово має примітку, як, наприклад, прикметник *fleet* (дрібний) – «relative or derived from ON» [Ibidem].

Одним із критеріїв визначення факту скандинавських запозичень можна вважати наявність у слові сполучення *sk* (*sc*), оскільки англійський звуковий комплекс *sc* змінився на щільний звук [ʃ] і в середньоанглійській мові зображувався диграфом *sh*. У скандинавських мовах така група *sk* (*sc*) не зазнала змін, наприклад, *scrub* (низькорослий), *skinny* (кістлявий), *scrag* (схожий на скелет) [Ibidem].

Лексика з яскраво вираженою емоційно-оціночною характеристикою є характерною для запозичень зі скандинавських мов. Так, прикметники *dapper* (маленький), *manikin* (маленький), *niggling* (дріб'язковий), *scrub* (низькорослий), *spidery* (тонкий), *skinny* (кістлявий) мають пейоративну оцінку. Прикметники *manikin* (карликовий), *slim* (тонкий) – меліоративну. Лише прикметник *low* (низький) відноситься до нейтральної лексики і

Таблиця 2

Скандинавські запозичення

XII ст.	<i>low</i> (низький)
XIV ст.	<i>slim</i> (тонкий)
XV ст.	<i>dapper</i> (крихітний) <i>gaunt</i> (виснажений)
XVI ст.	<i>manikin</i> (маленький, карликовий)
XVII ст.	<i>fleet</i> (дрібний) <i>scrag</i> (схожий на скелет) <i>scraggy</i> (худий) <i>skinny</i> (кістлявий)
XVIII ст.	<i>scrub</i> (низькорослий) <i>scrubby</i> (низькорослий) <i>scrubbish</i> (низькорослий)
XIX ст.	<i>spidery</i> (тонкий)

характеризується високою частотністю вживання. Решта прикметників відносяться до низькочастотної лексики) [Ibidem]. Латинську мову називають першою за часом мовою, яка зіткнулася з англійською. Деякі латинські слова увійшли до словникового складу германських племен ще до їх переселення до Британії.

У досліджуваній групі прикметників запозичень цього періоду не виявлено. Більшість латинських запозичених прикметників припадає на XVI-XVII ст. (Таблиця 3).

Деякі латинські запозичення, наприклад, *indifferent* (неважливий), *minimal* (дуже маленький), *abbreviated* (скорочений), відносяться до інтернаціональної лексики, тобто повторюються в мовах багатьох народів, об'єднаних спільними рисами культурного і суспільного розвитку) [Ibidem]. Якщо для споконвічної лексики харак-

терна велика кількість емоційно-оціночних прикметників, що відносяться до стилю розмовної мови, то для латинських запозичень характерні абстрактні поняття, що є атрибутом наукового стилю. Значення малого розміру в латинських запозиченнях розвинулося на базі абстрактного поняття. Більшість латинських запозичень зареєстровані в частотному словнику, на відміну від численних емоційно-оціночних споконвічних прикметників, які в ньому не зареєстровані [Roget's 11: the New Thesaurus, 1980].

Слід зазначити, що приналежність окремих прикметників до досліджуваної ЛСГ може видаватися неочевидною, оскільки вони входять до неї лише в одному з лексико-семантичних варіантів відповідно до окреслених критеріїв відбору. Так, прикметник *indifferent* у значенні 'of no importance' реалізує сему незначності; *low* у значенні "small

Таблиця 3

Латинські запозичення

XIV ст.	<i>abridged</i> (скорочений)
XV ст.	<i>moderate</i> (середній, посередній)
XVI ст.	<i>abbreviated</i> (скорочений) <i>inconsiderable</i> (незначний, неважливий) <i>insensible</i> (невідчутний) <i>indifferent</i> (неважливий) <i>macilent</i> (тонкий) <i>rugny</i> (маленький) <i>superficial</i> (неглибокий)
XVII ст.	<i>anguine</i> (тонкий, як змія) <i>anguineous</i> (тонкий, як змія) <i>attenuate</i> (слабкий) <i>contracted</i> (вужький) <i>exiguous</i> (скудний) <i>emaciated</i> (виснажений) <i>gracile</i> (граціозний) <i>minim</i> (дуже маленький) <i>minimal</i> (дуже маленький) <i>minute</i> (найдрібніший) <i>tabid</i> (тонкий) <i>unobservable</i> (невидимий) <i>infinitesimal</i> (нескінченно малий)
XVIII ст.	<i>evanescent</i> (швидко зникаючий) <i>gracilent</i> (витончений) <i>medial</i> (середній) <i>microscopic</i> (мікроскопічний) <i>microscopical</i> (мікроскопічний) <i>medium</i> (середній)
XIX ст.	<i>angular</i> (худий) <i>imponderable</i> (невагомий)

in amount or degree”, тобто в контекстах кількісної або інтенсивної характеристики; *gracile* (“thin, slender”) відноситься до параметричних прикметників просторової характеристики; *evanescent* (“gradually vanishing, slight”) актуалізує сему мінімального ступеня прояву ознаки.

Третім джерелом, що привнесло велику кількість іншомовних слів в англійську мову, стала французька мова (Таблиця 4).

Французькі запозичення поповнювали цю групу прикметників починаючи з XIV ст. У нашій групі ці прикметники становлять 27,7%. Незважаючи на великий приплив іншомовних слів, англійська мова підпорядкувала їх закономірностям не тільки звукового і граматичного ладу, а й своєї лексичної системи. Таким чином, тисячі іншомовних слів були асимільовані, засвоєні англійською мовою, стали її невід’ємною частиною. До висо-

Таблиця 4

Французькі запозичення

XIV ст.	<i>brief</i> (короткий) <i>diminutive</i> (мініатюрний) <i>invisible</i> (невидимий) <i>meager</i> (худий) <i>petty</i> (дріб'язковий) <i>portable</i> (невеликий) <i>portative</i> (портативний) <i>slender</i> (тонкий) <i>strait</i> (вузький) <i>unperceived</i> (невідчутний)
XV ст.	<i>average</i> (середній)
XVI ст.	<i>confined</i> (тісний) <i>curtailed</i> (скорочений) <i>impalpable</i> (невідчутний) <i>puny</i> (кволий) <i>transportable</i> (транспортабельний)
XVII ст.	<i>atomic</i> (дуже маленький) <i>capillary</i> (дрібний) <i>fibrous</i> (тонкий, як нитка) <i>filamentous</i> (тонкий) <i>imperceptible</i> (незначний) <i>indiscernible</i> (нерозрізняваний) <i>imponderous</i> (невагомий) <i>meager</i> (худий)
XVIII ст.	<i>carriageable</i> (придатний для перевезення) <i>filiform</i> (ниткоподібний) <i>miniature</i> (мініатюрний) <i>minuscule</i> (строчковий) <i>petite</i> (невисокий і стрункий)
XIX ст.	<i>picayune</i> (дріб'язковий) <i>picayunish</i> (дріб'язковий) <i>unappreciable</i> (невідчутний)

кочастотних прикметників цієї групи належать прикметники *strait* (вузький), *mean* (середній), *fine* (тонкий), *brief* (короткий), *average* (середній).

Латинська, скандинавська та французька мови були головними, але не єдиними джерелами запозичень. До інших запозичень у групі досліджуваних прикметників належить лише прикметник *piccannny* (дуже маленький), запозичений з португальської мови) [Ibidem].

Висновки. Отже, лексико-семантична група прикметників із значенням «мала величина», представлена в даній статті синонімічними рядами, стала результатом розвитку мови протягом ряду століть. Частина цієї ЛСГ складають споконвічні прикметники (35,7%): а) із загальними індоєвропейськими коренями; б) що належать до германської гілки індоєвропейської сім'ї мов; в) невідомого походження. Кореневі слова з'являються рідко. Зазвичай це результат морфемного комбінування. Більшість споконвічних прикметників досліджуваної ЛСГ утворені за допомогою суфіксальної деривації. Прикметники розміру входять до ЛСГ в одному, а не в усіх своїх лексичних значеннях. Одне й те саме прикметник може входити до різних синонімічних рядів. Лексико-семантичний варіант із значенням «мала величина» не був характерний для багатьох аналізованих

прикметників спочатку, а з'явився лише на певному етапі розвитку. Визначити приблизний час появи того чи іншого ЛСВ можна за The Oxford English Dictionary. Певна кількість споконвічних прикметників має прозору мотивацію. У деяких прикметників простежити мотивацію їх форми важко або неможливо. Це в основному споконвічні кореневі слова найдавнішого походження, що належать до індоєвропейського фонду. Велика роль у поповненні прикметників розміру належить запозиченням: скандинавським, латинським і французьким. Вони складають 64,3% досліджуваних прикметників.

Перспективи подальших досліджень вбачаються у розширенні аналізу параметричних прикметників інших семантичних мікрополів, а також у вивченні функціонування прикметників зі значенням малої величини в різних стилістичних регістрах сучасної англійської мови. Перспективним є також дослідження динаміки розвитку їхніх лексико-семантичних варіантів у діахронному аспекті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Береговенко Н. С., Резнік В. Г. Синонімічні особливості прикметників розміру, що входять до мікрополя на позначення великого

загального розміру в англійській мові // Наукові записки. Серія: Філологічні науки. Вип. 1 (212). С. 49–55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2025-212-7>

2. Линник Т. Г. Параметричні прикметники і їх становлення. Київ: Наукова думка, 1982. 198 с.
3. Klein, E. A. *A Comprehensive Etymological Dictionary of the English Language*. Amsterdam: Elsevier Publishing Company, 1967. 1176 p.
4. *Oxford English Dictionary*. Oxford: Oxford University Press, 1977. 13 vols.
5. *Roget's 11: the New Thesaurus*. Boston: Houghton Mifflin, 1980. 1072 p.
6. *Roget's Thesaurus of Synonyms and Antonyms*. London: University Books, 1980. 474 p.
7. Thorndike, E. L., Lorge, I. *The Teacher's Word Book of 30,000 Words*. New York: Teachers College, Columbia University, 1972. 274 p.
8. *Webster's Collegiate Thesaurus*. Springfield, MA: G. & C. Merriam Co., 1976. 894 p.
9. *Webster's New Dictionary of Synonyms*. Springfield, MA: Merriam Webster, 1984. 909 p.

REFERENCES

1. Berehovenko, N. S., & Reznik, V. H. (2025). Synonimichni osoblyvosti prykmetnykiv rozmiru, shcho vkhodiat do mikropolia na poznachennia velykoho zahalnoho rozmiru v anhliiskii movi

[Synonymic features of size adjectives included in the microfield denoting large general size in English]. *Naukovi zapysky. Serii: Filolohichni nauky*, (1(212)), 49–55. <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2025-212-7>

2. Klein, E. A. (1967). *A Comprehensive Etymological Dictionary of the English Language*. Elsevier Publishing Company. 1176 p.
3. Lynnyk, T. H. (1982). *Parametrychni prykmetnyky i yikh stanovlennia* [Parametric adjectives and their formation]. *Naukova dumka*. 198 p.
4. *Oxford English Dictionary*. (1977). *Oxford English Dictionary* (13 vols.). Oxford University Press.
5. *Roget's 11: The New Thesaurus*. (1980). *Roget's 11: The New Thesaurus*. Houghton Mifflin. 1072 p.
6. *Roget's Thesaurus of Synonyms and Antonyms*. (1980). *Roget's Thesaurus of Synonyms and Antonyms*. University Books. 474 p.
7. Thorndike, E. L., & Lorge, I. (1972). *The Teacher's Word Book of 30,000 Words*. Teachers College, Columbia University. 274 p.
8. *Webster's Collegiate Thesaurus*. (1976). *Webster's Collegiate Thesaurus*. G. & C. Merriam Co. 894 p.
9. *Webster's New Dictionary of Synonyms*. (1984). *Webster's New Dictionary of Synonyms*. Merriam Webster. 909 p.

Дата першого надходження статті до видання: 18.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 10.04.2026

Збірник наукових праць

НОВА ФІЛОЛОГІЯ

№ 101, 2026

Комп'ютерна верстка – Ю.В. Ковальчук
Коректура – Я.І. Вишнякова

Дата розміщення онлайн – 10.04.2026 р.

Дата друку – 17.04.2026 р.

Формат 60×84/8. Гарнітура Times New Roman.

Папір офсет. Цифровий друк. Ум. друк. арк. 34,86.

Замов. № 0426/303. Наклад 100 прим.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»

65101, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1

Телефони: +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08

E-mail: mailbox@helvetica.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 7623 від 22.06.2022 р.